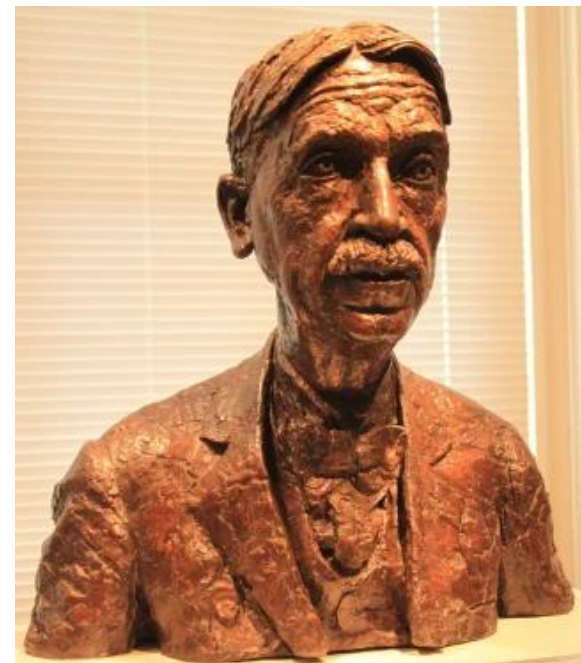




De wereld in?! Arendt en Dewey over wereld en maatschappij



Lezing Joop Berding
VBSP conferentie 7 november 2022

www.joopberding.com

Het thema

- Wereld en / versus maatschappij
- De plaats(en) waar en ten opzichte waarvan opvoeding en onderwijs zich afspelen
- Twee prominente denkers: Arendt en Dewey
- Korte karakteristiek

Arendts wereld(en)

- World is the place where things happen
- De wereld als de ruimte die mensen met elkaar ‘maken’ – een thuis (‘woonst’)
- De ‘ingerichte’ wereld – materieel, geestelijk
- De wereld als ‘netwerk van betrekkingen’ – tweede geboorte
- Betekenis(sen) – ‘handelen’
- Politiek als onderbreking
- *Amor mundi*
- Maar ook: ontworteling, versplintering eenzaamheid

Deweys maatschappij

- Democratie als *way of life* – organisch geheel
- De *community* als leefeenheid
- Betrokkenheid, communicatie, participatie
- Pedagogische ('educative') idealen – vorming als doorlopend proces ('growth'), zonder formeel einde
- Verwevenheid democratie en opvoeding ('education')
- Politiek als 'steeds beter'
- Een (tamelijk) optimistisch mensbeeld – geloof in vooruitgang en wetenschap

Politiek: politiek en/of sociaal?

- Dewey breidt het begrip 'politiek' aanzienlijk uit – een pleidooi voor *sociale* democratie.
- Arendt houdt vast aan een strikt ('Grieks') politiek begrip van politiek.
- Wat voor Dewey een zegen is: het sociale/maatschappelijke veld, is voor Arendt een a-politieke gruwel.
- Dewey thematiseert (en pleit voor) verwevenheid van politieke theorie en opvoeding/onderwijs (*education for democracy*) – Arendt bepleit een vastberaden scheiding.

Pedagogische aspecten

- **Dewey**: School als maatschappij in 'embryonale vorm'. Onderwijs als motor voor de maatschappelijke vooruitgang en 'vroedvrouw' van de democratie. Procestheorie van continue groei. 'Progressief'
- **Arendt**: School als 'tussentijd' – representatie van de wereld. Kinderen introduceren in de wereld. Vastberaden scheiding tussen het politieke en opvoedkundige domein. 'Conservatief'
- Al wel (**Dewey**) vs. nog niet (**Arendt**) – kindbeeld verschilt aanzienlijk
- Casus: burgerschapsonderwijs – een (on)mogelijke verbintenis?

Education – opvoeding, onderwijs, vorming

- Voor Dewey is alle ervaring (*experience*) ‘*educative*’ – dus ook de ervaringen van volwassenen – vormend maar niet opvoedend.
- Voor Arendt is opvoeding (*education*) strikt voorbehouden aan kinderen (nog-niet volwassenen). Onderwijs zonder opvoeding is heel goed mogelijk.

Afsluiting 1

- Opvoeding en onderwijs als intergenerationeel 'project'.
- Dewey – vertegenwoordiger van de maatschappijgeoriënteerde pedagogiek.
- Arendt – doordenking van de menselijke existentie (in-de-wereld-zijn) in al haar weerbarstigheid en geconditioneerdheid.
- De vraag is: *welke* wereld?

Afsluiting 2

- Wat er op school aan de orde komt (curriculum enz.) is een kwestie van afweging, maar ook van strijd.
- Deweys organische visie is hier (te) weinig gevoelig voor. De scheiding die Arendt aanbrengt, is echter evenmin houdbaar.
- Nodig is een pedagogisch filter.

Verder lezen?

- Arendt – *De menselijke conditie, 'De crisis in de opvoeding'*
- Dewey – *Democracy and Education, The School and Society* (+++)
- Berding – *John Dewey over opvoeding, onderwijs en burgerschap. Een keuze uit zijn werk.* Amsterdam: SWP, 2011.
- - (red.) *Aan het werk met Hannah Arendt. Professionals in onderwijs, zorg en sociaal werk.* Leusden: ISVW Uitgevers, 2018.
- - *'Ik ben ook een mens.' Opvoeding en onderwijs aan de hand van Korczak, Dewey en Arendt.* Culemborg: Phronese, 2019.
- - *De werelden van Hannah Arendt. Lange lijnen in leven en werk.* Soest: Boekscout, 2021.
- - *Hannah Arendt Levenswijsheden.* Utrecht: KokBoekencentrum, 2022.
- www.joopberding.com/Arendt - www.joopberding.com/Dewey

JOHN
DEWEY over
opvoeding,
onderwijs en
burgerschap



EEN KEUZE UIT ZIJN WERK



Vertaling, inleiding en toelichting: Joop Berding

Joop Berding (red.)

Aan
het
werk
met
Hannah
Arendt

Professionals

In onderwijs, zorg

en sociaal werk

ISVW UITGEVERS



Joop Berding

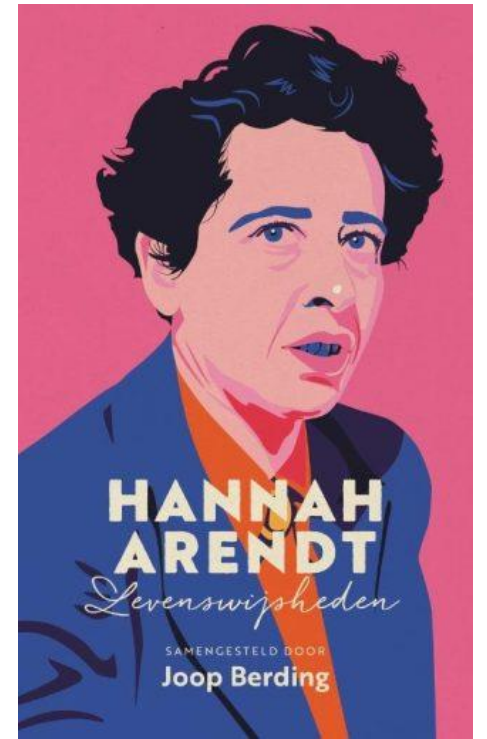
'IK BEN
OOK EEN MENS'

*Opvoeding en onderwijs aan de hand van
Korczak, Dewey en Arendt*

PHRONEME

JOOP BERDING

DE WERELDEN VAN
HANNAH ARENDT
LANGE LIJNEN IN LEVEN EN WERK



Levenswijsheden

SAMENGESTELD DOOR
Joop Berding